

Obsah

ÚVOD	10
1 Teorie a metodologie národohospodářského plánování	13
1.1 Základy teorie národohospodářského plánování	13
1.1.1 Formování základů teorie národohospodářského plánování	13
1.1.2 Předpoklady národohospodářského plánování	15
1.1.3 Ekonomické zákony a systémový přístup k tvorbě národohospodářských plánů	17
1.1.4 Pojem a předmět teorie národohospodářského plánování	20
1.1.5 Vztah národohospodářského plánování k jiným vědním disciplínám	21
1.1.6 Zásady národohospodářského plánování	23
1.1.7 Soustava cílů při tvorbě národohospodářského plánu	24
1.2 Základy metodologie národohospodářského plánování	25
1.2.1 Pojem, předmět a obsah metodologie národohospodářského plánování	25
1.2.2 Metody národohospodářského plánování	26
1.2.3 Soustava ukazatelů	29
1.2.4 Soustava norem	31
1.2.5 Soustava plánovacích dokumentů	31
1.2.6 Hlavní směry rozvoje metodologie národohospodářského plánování	33
2 SYSTÉM PLÁNOVITĚHO ŘÍZENÍ ROZVOJE SOCIALISTICKÉ SPOLEČNOSTI	35
2.1 Zdokonalování plánovitěho řízení jako nepřetržitý proces	35
2.2 K metodě studia systému řízení rozvoje socialistické společnosti	37
2.3 Celospolečenský systém řízení	38
2.4 Celospolečenské subjekty řízení a jejich nástroje	39
2.4.1 Subjekty státního politického řízení	39
2.4.2 Hospodářská politika socialistického státu a její hlavní nástroje	42
2.4.3 Tvorba národohospodářského plánu jako nepřetržitý rozhodovací proces	45
2.4.4 Vývoj logiky tvorby národohospodářských plánů a prvků ekonomického mechanismu	47
2.5 Klasifikace a analýza ekonomických vztahů mezi subjekty řízení	55
2.5.1 Úloha analýzy vývoje ekonomických vztahů	55
2.5.2 Klasifikace ekonomických subjektů	56
2.5.3 Klasifikace ekonomických vztahů	58
2.6 Zvláštnosti dlouhodobého, střednědobého a krátkodobého plánování	61
2.6.1 Zvláštnosti dlouhodobého plánování	61
2.6.2 Zvláštnosti střednědobého plánování	62
2.6.3 Zvláštnosti krátkodobého (operativního) plánování	62
2.7 Řízení realizace státních plánů rozvoje	64
2.7.1 Zvláštnosti při řízení realizace národohospodářských plánů rozvoje	64
2.7.2 Krátkodobá prognóza jako nástroj poznávání obsahu běžné hospodářské politiky	65
2.7.3 Soustava krátkodobých národohospodářských prognóz	66
2.7.4 Priority bilančních souladů při krátkodobém řízení	68
2.8 Kritéria hodnocení přijatelného běžného a střednědobého vývoje	69
2.8.1 Proporcionalita a efektivnost	70
2.8.2 Plynulost a rytmičnost běžného vývoje	71
2.8.3 Upevňování souladu zájmů	71
2.9 Plánování rozvoje oblastí	73
2.9.1 Jednota státního, místního a odvětvového řízení	73
2.9.2 Územní členění pro potřeby přímého řízení a prognózování	73
2.9.3 Další rozvoj oblastního plánování	74
2.9.4 Územní plánování	75
2.10 Rozvoj systému informací	76
2.11 Závěry	78

3	DLOUHODOBÉ PLÁNOVÁNÍ	81
3.1	Podstata a význam dlouhodobého plánování	81
3.2	Cílové programový přístup k řízení a plánování národního hospodářství	87
3.3	Dosavadní vývoj dlouhodobého plánování a metodologie dlouhodobých výhledů	93
3.4	Význam a úloha dlouhodobých programů v mezinárodní socialistické integraci	100
4	DYNAMIKA ROZVOJE, EFEKTIVNOST A STRUKTURA NÁRODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ	107
4.1	Dynamika rozvoje národního hospodářství	107
4.1.1	Pojetí dynamiky a ukazatele tempa ekonomického růstu	107
4.1.2	Analýza minulého tempa ekonomického růstu	108
4.1.3	Budoucí podmínky ekonomického růstu ČSSR	110
4.1.4	Ekonomická úroveň země	111
4.2	Národohospodářská efektivnost a intenzita ekonomického růstu	113
4.2.1	Pojetí národohospodářské efektivnosti a kritéria pro její vyjádření	113
4.2.2	Soustava ukazatelů efektivnosti	117
4.2.3	Vývoj efektivnosti čs. národního hospodářství	122
4.3	Způsoby určování tempa růstu společenského produktu a národního důchodu	126
4.3.1	Způsoby určování tempa růstu společenského produktu	126
4.3.2	Způsoby určování tempa růstu národního důchodu	130
4.3.3	Substituce faktorů ekonomického růstu	134
4.4	Struktura a strukturální změny v národním hospodářství	137
4.4.1	Struktura národního hospodářství, vztahy ekonomického růstu a strukturálních změn	137
4.4.2	Strukturální změny v národním hospodářství	139
4.4.3	Řízení a realizace strukturálních změn	148
5	PLÁNOVÁNÍ VÝROBNÍCH ČINITELŮ	150
5.1	Plánování práce	150
5.1.1	Pracovní síla a její reprodukce	150
5.1.2	Zdroje pracovních sil a jejich využívání	152
5.1.3	Produktivita práce	153
5.1.4	Kvalifikace pracovní síly	154
5.1.5	Odměňování	155
5.1.6	Úloha a metody plánování pracovních sil	156
5.1.7	Bilance práce	156
5.1.8	Obsah státního plánu práce a mezd	159
5.2	Plánování reprodukce základních prostředků	160
5.2.1	Místo a úloha plánování reprodukce základních prostředků	160
5.2.2	Východiska a úkoly plánování reprodukce základních prostředků	161
5.2.3	Nástroje plánování reprodukce základních prostředků	162
5.2.4	Hlavní části a ukazatele reprodukce základních prostředků ve státním plánu	165
5.2.5	Plánování přípravy a zabezpečení výstavby, oprav a údržby základních prostředků	168
5.3	Plánování vědeckotechnického rozvoje	170
5.3.1	Význam vědeckotechnického rozvoje a jeho plánovitě řízení	170
5.3.2	Úkoly a východiska plánu rozvoje vědy a techniky	171
5.3.3	Nástroje plánování vědeckotechnického rozvoje	173
5.3.4	Hlavní části a ukazatele vědeckotechnického rozvoje ve státním plánu	175
5.3.5	Plánovitě řízení vědeckotechnické spolupráce v rámci RVHP	178
5.4	Plánování rozvoje vnějších ekonomických vztahů	180
5.4.1	Formy a zvláštnosti rozvoje vnějších vztahů	180
5.4.2	Bilance a ukazatele zahraničního obchodu	181
5.4.3	Zbožová struktura zahraničního obchodu a tendence jejího vývoje	185
5.4.4	Státní plán zahraničního obchodu	189
5.5	Přírodní podmínky v reprodukčním procesu	190
5.5.1	Přírodní podmínky jako ekologický systém podmiňující existenci a rozvoj společnosti	190
5.5.2	Vývojové tendence ve využívání zdrojů nerostných surovin, půdy a vody v ČSSR	195
5.5.3	Přírodní podmínky a metodika státního plánu	198

6	PLÁNOVÁNÍ HLAVNÍCH VÝROBNÍCH ODVĚTVÍ	201
6.1	Význam a úloha plánování výroby	201
6.2	Bilance společenského produktu	202
6.3	Plánování vývoje průmyslové výroby	205
6.3.1	Místo a úloha plánu průmyslové výroby	205
6.3.2	Východiska a úkoly plánu průmyslové výroby	206
6.3.3	Nástroje plánování průmyslové výroby	207
6.3.4	Hlavní části a ukazatele plánu průmyslové výroby	208
6.4	Plánování zemědělství	210
6.4.1	Místo a úloha plánu zemědělství ve státním plánu	210
6.4.2	Východiska a úkoly plánu zemědělství	211
6.4.3	Nástroje plánování zemědělské výroby	212
6.4.4	Hlavní části a ukazatele plánu zemědělství	215
6.4.5	Plánování lesního a vodního hospodářství	216
6.5	Plánování stavebnictví	218
6.5.1	Místo a úloha plánu stavebnictví ve státním plánu	218
6.5.2	Východiska a úkoly plánu stavebnictví	219
6.5.3	Nástroje plánování stavebnictví	219
6.5.4	Hlavní části a ukazatele plánu stavebnictví	221
7	PLÁNOVÁNÍ ROZVOJE ŽIVOTNÍ ÚROVNĚ	223
7.1	Životní úroveň v podmínkách socialistických výrobních vztahů a její plánování	223
7.2	Osobní spotřeba jako podstatná složka životní úrovně a její plánování	233
8	PLÁNOVÁNÍ VLASTNÍCH NÁKLADŮ A CEN	247
8.1	Plánování vlastních nákladů	247
8.1.1	Postavení nákladů při zabezpečování úkolů plánu	247
8.1.2	Využití nákladů při plánování efektivnosti výroby	251
8.1.3	Evidenční a ekonomické pojetí nákladů	254
8.1.4	Metody výpočtu a faktory snižování vlastních nákladů	256
8.1.5	Odvětvové náklady a efektivnost	267
8.1.6	Národohospodářské náklady a efektivnost	271
8.2	Základní otázky řízení, plánování a tvorby cen	276
8.2.1	Státní řízení cen	276
8.2.2	Funkce cen v cenové soustavě	279
8.2.3	Plánování vývoje cen	281
8.2.4	Koncepce typů cen	284
8.2.5	Tvorba cen nových výrobků	288
8.2.6	Některé otázky zdokonalování zahraničních cen a sblížování cenových soustav zemí RVHP	292
8.2.7	Zdokonalování cenové soustavy v 7. pětiletce	294
9	NÁRODOHOSPODÁŘSKÉ BILANCE	297
9.1	Bilance národního hospodářství	297
9.1.1	Celková charakteristika bilance národního hospodářství	297
9.1.2	Hlavní funkce bilance národního hospodářství	298
9.1.3	Metodika bilance národního hospodářství	301
9.1.4	Hlavní směry zdokonalování soustavy bilance národního hospodářství	315
9.2	Bilance národního hospodářství a systém národních účtů	317
9.2.1	Celková charakteristika národního účetnictví	317
9.2.2	Základní agregáty v systému národních účtů	320
9.2.3	Účastníci transakcí v systému národních účtů	322
9.2.4	Klasifikace ekonomických činností	322
9.2.5	Systém národních účtů OSN	323
9.2.6	Srovnání systému bilance národního hospodářství a národních účtů	324
9.3	Bilance mezioborových vztahů	326
9.3.1	Schéma bilance mezioborových vztahů	326
9.3.2	Matematické vyjádření meziodvětvových bilancí	329
9.3.3	Zdroje informací	332
9.3.4	Zařazení zahraničního obchodu	334
9.3.5	Využití bilancí mezioborových vztahů v plánování	334

10	VÝVOJ SYSTÉMU PLÁNOVITÉHO ŘÍZENÍ ROZVOJE NÁRODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ	336
10.1	Souhrnná charakteristika vývoje systému	336
10.1.1	Etapy vývoje systému	336
10.1.2	Vývoj cílů rozvoje národního hospodářství a vnějších podmínek	338
10.2	Systém řízení v podmínkách „smíšené ekonomiky“	341
10.2.1	Spojení úlohy trhu a plánu	341
10.2.2	Nástroje řízení „smíšené ekonomiky“	342
10.2.3	Organizační výstavba	345
10.3	Systém národohospodářského plánování platný od 1. 1. 1953	346
10.3.1	Shrnutí důvodů pro převzetí sovětského systému plánovitého řízení v Československu	346
10.3.2	Období přechodu ke komplexnímu odvětvově ekonomickému plánování v letech 1949 až 1952	348
10.3.3	Zásady a zvláštnosti mechanismu fungování systému řízení	348
10.3.4	Negativní jevy, které souvisely se systémem řízení	351
10.4	Změny v systému řízení průmyslu a stavebnictví provedené podle direktiv celostátní konference KSČ z roku 1956	353
10.4.1	Změny v systému řízení po roce 1956	353
10.4.2	Nová dělba pravomoci a odpovědnosti	358
10.4.3	Změny v organizaci řízení průmyslu a stavebnictví	360
10.5	Řízení zemědělství v období kolektivizace	361
10.5.1	Předpoklady a formy přechodu k zemědělské velkovýrobě	361
10.5.2	Nástroje řízení zemědělské výroby v období kolektivizace	362
10.5.3	Jednotné nákupní ceny a nové vztahy družstev ke státnímu rozpočtu	363
10.6	Systém řízení národního hospodářství v letech 1962 až 1970	364
10.6.1	Návrat k systému operativního centrálního řízení	364
10.6.2	Názorová diference na přístup ke zdokonalení soustavy řízení a zásady přijaté v roce 1965	365
10.6.3	Realizace soustavy a dosažené výsledky	367
10.7	Systém řízení v letech 1971 až 1980	368
10.8	Závěry	369
11	POKUSY O PLÁNOVÁNÍ V KAPITALISTICKÝCH ZEMÍCH	373
	LITERATURA	377
	REJSTŘÍK	379